

Sygn. akt VII U 1442/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: praktykant Karol Szwej

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 marca 2018 r. w Warszawie

sprawy G. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o wcześniejszą emeryturę

na skutek odwołania G. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 10 sierpnia 2017 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony G. F. w dniu 29 września 2017 r. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 sierpnia 2017 r., znak: (...), na mocy której organ rentowy odmówił mu prawa do wcześniejszej emerytury. Ubezpieczony niniejszej decyzji zarzucił naruszenie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez błędne uznanie, iż nie posiada 25-letniego ogólnego stażu pracy, warunkującego nabycie prawa do świadczenia.

W uzasadnieniu odwołania wskazał, iż organ rentowy niesłusznie nie uwzględnił mu do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym należącym do jego krewnych. Podniósł, iż organ rentowy bezpodstawnie zakwestionował zeznania wskazanych przez niego świadków. Zaznaczył, iż z zeznań tych w sposób niebudzący wątpliwości wynika, iż pracował w gospodarstwie rolnym. Wobec tego, w jego ocenie, okres ten winien być mu zaliczony do ogólnego stażu pracy. Z tych względów odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do wnioskowanego świadczenia (odwołanie z dnia 16 stycznia 2017 r., k. 2 -7 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 13 października 2017 roku wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy wskazał, iż odwołujący w dniu 20 lipca 2017 r. złożył ponowny wniosek o wcześniejszą emeryturę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Na podstawie dokumentów dołączonych do wniosku organ rentowy przyjął za udowodniony ogólny staż pracy odwołującego w wymiarze 24 lata, 10 miesięcy i 6 dni. Zaznaczył również, iż do ww. stażu nie uwzględnił okresu pracy w gospodarstwie rolnym

krewnych, bowiem odwołujący nie dostarczył zaświadczenia o zameldowaniu w okresie od 20 maja 1974 r. do 6 września 1974 r., jak również oświadczenia czy w podanym okresie uczęszczał do szkoły. Organ rentowy podniósł, iż zeznania członków rodziny nie są wystarczającym dowodem potwierdzającym pracę w ww. okresie. Dodał również, iż ubezpieczony nie wskazał tego okresu w pierwotnym wniosku o emeryturę. W świetle powyższego, zdaniem organu rentowego, odwołanie jest bezzasadne i winno zostać oddalone (odpowiedź na odwołanie z dnia 13 października 2017 r., k. 5-6 a.s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Odwołujący G. F., ur. (...), w dniu 21 listopada 2016 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniosek o wcześniejszą emeryturę. Do powyższego wniosku dołączył kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych wraz z dokumentacją potwierdzającą te okresy (wniosek o emeryturę z dnia 21 listopada 2016 r., k. 1-14 tom I a.r.).

Organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego ustalił, że ubezpieczony wykazał łączny staż pracy na dzień 1 stycznia 1999 r. w wymiarze 24 lat, 1 miesiąca i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Na podstawie ww. ustaleń organ rentowy decyzją z dnia 21 grudnia 2016 r. odmówił odwołującemu prawa do wcześniejszej emerytury (decyzja z dnia 21 grudnia 2016 r., znak: (...))

Dnia 12 stycznia 2017 r. odwołujący złożył ponowny wniosek o wcześniejszą emeryturę. Do wniosku dołączył dodatkową dokumentację pracowniczą oraz zaświadczenie o okresie pobierania nauki (wniosek z dnia 12 stycznia 2017 r., k.26-31 tom I a.r.).

Po rozpatrzeniu wniosku odwołującego, decyzją z dnia 20 stycznia 2017 r. organ rentowy ponownie odmówił odwołującemu prawa do wnioskowanego świadczenia. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż odmawia przyznania emerytury ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 r. G. F. nie osiągnął 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (decyzja z dnia 20 stycznia 2017 r., znak: (...))

Dnia 20 lipca 2017 r. odwołujący złożył kolejny wniosek o wcześniejszą emeryturę. Do wniosku dołączył zaświadczenie o posiadaniu gospodarstwa rolnego we wsi Cegielnia o powierzchni 1,99 ha przez J. i S. P. w okresie od 1963 r. do 1994 r. oraz zaznania kuzynek: E. R. (1) oraz E. M., w których wskazano, iż w okresie od 20 maja 1974 r. do 6 września 1974 r. G. F. pracował w tym gospodarstwie (wniosek z dnia 20 lipca 2017 r., k.1-5 tom II a.r.).

Zakład Ubezpieczeń Społeczny (...) Oddział w W. wydał w dniu 10 sierpnia 2017 r. decyzję znak: ENS/20/045132145, na mocy której odmówił G. F. prawa do wcześniejszej emerytury. Uzasadniając decyzję organ rentowy zaznaczył, że odwołujący nie udowodnił wymaganego 25-letniego okresu składkowego i nieskładkowego. Organ rentowy przyjął, że na dzień 1 stycznia 1999 r. odwołujący posiada 24 lata, 10 miesięcy i 1 dzień okresów składkowych oraz 5 dni okresów nieskładkowych, co w sumie daje staż pracy w wymiarze 24 lat, 10 miesięcy i 6 dni. Natomiast staż pracy odwołującego w warunkach szczególnych wynosi 19 lat, 8 miesięcy i 1 dzień. Organ rentowy zaznaczył, iż nie uznał okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców krewnych, którzy zeznają jako świadkowie, ponieważ zaznania rodziny nie mogą być wiarygodnym środkiem dowodowym w sprawie. Nadto organ rentowy wskazał, iż odwołujący nie dostarczył zaświadczenia o zameldowaniu w okresie od 20 maja 1974 r. do 6 września 1974 r. oraz oświadczenia, czy w podanym okresie uczęszczał do szkoły (decyzja z dnia 10 sierpnia 2017 r., znak: (...))

G. F. odwołał się od powyższej decyzji, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie z dnia 16 stycznia 2017 r., k. 2 -7 a.s.).

W toku postępowania Sąd ustalił, iż J. i S. P. w okresie od 1963 r. do 1994 r., posiadali gospodarstwo rolne o powierzchni 1,99 ha we wsi Cegielnia. W okresie od maja do września 1974 r. mieszkały razem z nimi córki: E. R. (1) oraz M. C.. W ramach gospodarstwa prowadzona była produkcja roślinna, uprawiano żyto, owies, pszenicę) oraz zwierzęca (hodowano trzodę chlewną, mieli konia i krowy). Gospodarstwo nie było zmechanizowane (pismo ze starostwa powiatowego w W. z dnia 12 lipca 2017 r., k.2 tom II a.r., zeznania odwołującego, k.30, 23-24 a.s., zeznania E. M., k.23-24 a.s., zeznania E. R. (1), k. 24 a.s., zeznania M. C., k.29 a.s.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie: dowodów z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, dokumentów znajdujących się w aktach rentowych, a także częściowo w oparciu o zeznania świadków: E. M., E. R. (1), M. C. oraz zeznania odwołującego.

Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny.

Sąd dał wiarę zeznaniom zarówno świadków jak i odwołującego w zakresie w jakim przedstawili rozmiar i charakter gospodarstwa (...), albowiem w tym zakresie ich relacje były spójne i tworzące logiczną całość.

Odnosząc się natomiast do zeznań świadków w pozostałym zakresie wskazać należy, że świadkowie co prawda zgodnie zeznali, że odwołujący w 1974 r. pracował w gospodarstwie rolnym ich rodziców J. i S. P., jednakże odmiennie wskazywali okres w jakim praca ta była świadczona, wymiar czasu pracy odwołującego, a także zakres jego czynności. W ich zeznaniach brak też jest zgodności co do tego, gdzie odwołujący mieszkał we wskazanym okresie. Zaakcentowania wymaga, iż zeznania świadków nie pokrywają się również z zeznaniami odwołującego. G. F. zeznał, iż w okresie od przełomu maja i czerwca 1974 r. do września 1974 r. pracował w gospodarstwie rolnym wuja w Cegielni obok R.. Wskazał, iż mieszkał wówczas w J., a pracę na gospodarstwie wujostwa wykonywał codziennie. Dodał, iż wymiar czasu pracy był zależny od aktualnych potrzeb. Czasami pracował od rana do wieczora, a czasami 4 godziny dziennie (k.22-23,30 a.s.). Z kolei świadek E. R. (1) zeznała, iż odwołujący mieszkał w tym czasie u jej rodziców i pracował ponad 10 godzin dziennie (k.24 a.s.). Podobną wersję przedstawiła E. M., z tym że odnosząc się do wymiaru czasu pracy odwołującego nie wskazała konkretnej liczby godzin. Tak jak odwołujący zeznała, iż wymiar jego pracy był podyktowany aktualnymi potrzebami. Sąd miał przy tym na względzie, iż w spornym okresie świadek nie mieszkała ze swoimi rodzicami. Nie była ona zatem obecna przy pracach wykonywanych przez odwołującego. Wobec tego brak jest podstaw do tego, aby na podstawie jej zeznań czynić w tym zakresie ustalenia w niniejszej sprawie (k.23-24 a.s.). Zupełnie inną wersję przedstawiła M. C.. Wskazała, iż odwołujący pomagał jej rodzicom w gospodarstwie rolnym około 8-10 godzin dziennie od maja do czerwca 1974 r. Świadek zaznaczyła, że co prawda w lipcu wyjechała na kolonię, jednak po powrocie odwołującego już nie było. Nadto świadek zeznała, iż w spornym okresie odwołujący mieszkał w J., jednak gdy pracował częściej spał u nich w domu (k.29 a.s.). Zeznania świadków, w tym przede wszystkim M. C., podważają wersję przedstawioną przez odwołującego.

Mając na uwadze wskazane powyższej sprzeczności w zeznaniach świadków oraz niezgodność tych zeznań z zeznaniami odwołującego Sąd Okręgowy uznał zeznania zarówno świadków, jak i odwołującego za niewiarygodne w zakresie w jakim zmierzały do wykazania, iż w spornym okresie odwołujący świadczył pracę w gospodarstwie rolnym (...).

Zdaniem Sądu zgromadzony materiał dowodowy był wystarczający do wydania orzeczenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie G. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 sierpnia 2017 roku, znak: (...) jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz.U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm., dalej: ustawa emerytalna) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. zgodnie z art.196 ustawy - w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w Otwartym Funduszu Emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze są ściśle określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 nr 8 poz. 43 ze zm.) . Aby daną pracę uznać za wykonywaną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, pracownik musi ją wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy. Dodatkowo, zgodnie z powołanym rozporządzeniem, aby mężczyzna mógł nabyć prawo do emerytury powinien:

1. posiadać 25-letni okres zatrudnienia, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia);
2. wykonywać pracę wymienioną w wykazie A (Prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego), będącym załącznikiem do rozporządzenia;
3. osiągnąć wiek emerytalny wynoszący 60 lat (§ 4 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia) oraz
4. być zatrudnionym przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach (§ 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia).

W niniejszej sprawie jedyną kwestią sporną było to, czy G. F. wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym (...) w okresie od 20 maja 1974 r. do 6 września 1974 r. i czy można tym samym okres ten zaliczyć mu do ogólnego stażu pracy. Organ rentowy w spornej decyzji zakwestionował bowiem wyłącznie fakt spełnienia przez ubezpieczonego przesłanki w postaci legitymowania się 25-latami okresów składkowych i nieskładkowych. Organ rentowy nie kwestionował natomiast pozostałych przesłanek koniecznych do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, w tym posiadania przez ubezpieczonego 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Kwestię uwzględnienia do stażu ubezpieczeniowego pracy w gospodarstwie rolnym reguluje art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, który stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się przypadający przed dniem 1 stycznia 1983 r. okres pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu przez wnioskodawcę 16 roku życia, ale pod warunkiem, że ustalone okresy składkowe i nieskładkowe są krótsze od wymaganego okresu uprawniającego do przyznania emerytury. Zatem możliwość doliczenia okresów pracy w gospodarstwie rolnym ma charakter subsydiarny, znajdujący zastosowanie tylko w wypadku, gdy ubezpieczonemu brakuje innych okresów wymaganych do uzyskania świadczenia emerytalnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2000 r., II UKN 665/99).

W świetle powyższego prawidłowość zaskarżonej decyzji należy ocenić w aspekcie cytowanego art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej, zatem przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku (tj. przed dniem objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników

indywidualnych i ich rodzin) okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Przy tym za okresy pracy w gospodarstwie rolnym przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r., uważać należy okresy wykonywania pracy na takich warunkach, jakie po tym dniu dawałyby podstawę do objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników.

Jedynym warunkiem, od którego zależy możliwość zaliczenia do ogólnego stażu pracy okresu uzupełniającego na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy emerytalnej jest wykazanie faktu pracy w gospodarstwie rolnym.

W przepisie tym nie wyznaczono rozmiaru świadczonej pracy, jak również nie wprowadzono w nim wymogu, aby praca ta stanowiła jedyne lub główne źródło utrzymania wnioskodawcy. W judykaturze wykształcił się jednak pogląd, iż przesłankę zaliczenia do okresów składkowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym stanowi wykonywanie takiej pracy w wymiarze odpowiadającym co najmniej połowie pełnego wymiaru czasu pracy. Praca ta ma mieć charakter ciągły, co oznacza nastawienie ubezpieczonego na stałe świadczenie pracy w gospodarstwie rolnym (gotowość do jej świadczenia, dyspozycyjność) i odpowiadającą temu nastawieniu niezmienną możliwość skorzystania z jego pracy przez rolnika. Negatywną przesłanką w omawianym zakresie staje się doraźna pomoc w wykonywaniu typowych obowiązków domowych, czy wykonywanie w gospodarstwie rolnym prac o charakterze dorywczym, okazjonalnie i w wymiarze niższym od połowy pełnego wymiaru czasu pracy (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2000 r., II UKN 535/99, z dnia 19 grudnia 2000 r., II UK 155/00, z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00, z dnia 16 czerwca 2016 r., (...), z dnia 7 maja 2015 r., III UK 172/14, z dnia 18 września 2014 r., I UK 17/14).

Zdaniem Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, iż w spornym okresie odwołujący stale, w rozmiarze nie mniejszym niż 4 godziny dziennie świadczył pracę w gospodarstwie rolnym (...). Zeznania świadków przesłuchanych w toku postępowania nie pozwalają na poczynienie jednoznacznych i stanowczych ustaleń w tej materii. W pierwszym rzędzie warto odnotować, iż świadkowie to kuzynki odwołującego, zatem przy ocenie wiarygodności ich zeznań należy zachować szczególną ostrożność.

Po drugie relacje świadków złożone w postępowaniu sądowym nie odpowiadają treści ich zeznań z postępowania toczącego się przed organem rentowym. W zeznaniach złożonych przed ZUS świadek E. M. oraz E. R. (1) oświadczyły, iż odwołujący pracował w gospodarstwie należącym do ich rodziców 7 dni w tygodniu, po 8 godzin dziennie. Natomiast słuchane na etapie postępowania przed Sądem I instancji nie potwierdziły poprzednio złożonych oświadczeń. Świadek E. M. nie wskazała konkretnego wymiaru czasu pracy odwołującego, a świadek E. R. (1) stwierdziła, iż odwołujący pracował ponad 10 godzin dziennie. Przy czym żadna z nich nie wskazała na czym konkretnie polegała praca odwołującego. Ich zeznania ograniczyły się do ogólnych stwierdzeń, iż robił on na gospodarstwie wszystko, w tym pracował przy trzodzie chlewnej. Nie bez znaczenia dla niniejszego rozstrzygnięcia pozostaje to, iż świadkowie różnili się w swoich zeznaniach co do tego gdzie odwołujący mieszkał podczas spornego okresu. Świadek E. R. (2) zeznała, iż w okresie od maja do września 1974 r. odwołujący mieszkał u nich. Z kolei M. C. zeznała, iż mieszkał u siebie, tj. w oddalonym o około 30 km J., ale częściej nocował u nich. Taką wersję przedstawił również odwołujący. Zaakcentowania wymaga, iż świadek M. C. wskazała, iż odwołujący pomagał jej rodzicom od maja do czerwca 1974 r., a nie jak twierdzą pozostali świadkowie oraz odwołujący od maja do września 1974 r.

W świetle powyższych rozbieżności, zadaniem Sądu, nie można uznać, iż odwołujący stale świadczył pracę w gospodarstwie rolnym (...). Nawet gdyby przyjąć, iż odwołujący pomagał doraźnie wujostwu w pracach rolniczych, w zmożonym okresie prac, to okoliczności rozpatrywanej sprawy nie wskazują także na to, iż bez codziennego udziału wnioskodawcy w pracach rolniczych prawidłowe funkcjonowanie gospodarstwa byłoby zagrożone, zwłaszcza zważywszy na obszar użytków rolnych (około 2 ha) oraz rodzaj i rozmiar prac, które były do wykonania.

Reasumując należy wskazać, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że G. F. w spornym okresie nie pracował w gospodarstwie rolnym (...) w rozmiarze pozwalającym na uznanie jego pracy za stałą pracę w gospodarstwie rolnym. Powyższą konkluzję uzasadniają relacje zawnioskowanych przez skarżącego świadków.

Biorąc pod uwagę powyższe należy uznać, iż odwołujący nie legitymuje się wymaganym, co najmniej 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym. Zatem warunek, którego dotyczył spór nie został spełniony. Wobec tego, brak było podstaw prawnych do przyznania G. F. prawa do wcześniejszej emerytury.

W świetle tak poczynionych ustaleń, Okręgowy wywiódł, że zaskarżona decyzja organu rentowego była trafna i z tych względów na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie, o czym orzekł w sentencji wyroku.

Zarządzenie: Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć odwołującemu z pouczeniem.

O.D.